

Innst. S. nr. 21

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument nr. 8:32 (2007–2008)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, Gunnar Kvassheim og Trine Skei Grande om å innføre en registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget, i departementene og på Statsministerens kontor

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

I

Stortingets presidentskap anmodes om å utarbeide forslag til en registreringsordning for dem som oppsøker Stortinget på vegne av seg selv eller andre, for å påvirke Stortinget i saker som er til behandling.

II

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en registreringsordning for dem som oppsøker den politiske ledelsen i departementene eller på Statsministerens kontor på vegne av seg selv eller andre, for å påvirke regjeringen i saker som er til behandling."

I dokumentet vises det til at Stortinget har vedtatt klare og omfattende regler for offentlighet og innsyn i forvaltningen. Til grunn for disse reglene ligger at borgerne i all hovedsak skal ha tilgang til den informasjon som forvaltningen og politiske organer har, og at denne informasjonen ikke er den enkelte saksbehandlers eller folkevalgtes eiendom.

Forslagsstillerne mener at på et viktig område går ikke regelverket langt nok i å ivareta åpenhet og innsyn. Det gjelder ulike former for lobbyvirksomhet,

det vil si personer som på vegne av seg selv, en organisasjon eller klient oppsøker Stortinget eller departementene for politisk å påvirke en sak som er til behandling.

Forslagsstillerne viser til at et godt samspill mellom beslutningstakerne og dem beslutningene angår, er viktig i et levende demokrati. Men utstrakt lobbyisme vil gi størst påvirkningskraft til økonomisk sterke og velorganiserte særinteresser på bekostning av andre viktige interesser. Dette er uheldig sett fra et demokratisk synspunkt.

Forslagsstillerne viser til at flere andre land har systemer for registrering av lobbyister.

Med hensyn til utformingen av et offentlig tilgjengelig lobbyregister mener forlagsstillerne at det bør inneholde informasjon om hvem som er i kontakt med hvem, hvilken sak det gjelder, og hvem lobbyisten representerer. Det må være en klar forutsetning for nye lovregler at det ikke legges hindringer i veien for kontakt direkte mellom folkevalgt og borger som ikke er ute etter å påvirke en spesiell sak.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Tore Hagebakken, Silvia K. Kosmo, Inger Løite, Arild Stokkan-Grande og Karin Yrvin, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Oddvar Hallset Reiakvam og Ib Thomsen, fra Høyre, Kari Lise Holmberg og Bent Høie, fra Sosialistisk Venstreparti, Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Anna Ceselie Brustad Moe, og fra Venstre, Vera Lysklætt, vil peke på at det er en grunnleggende demokratisk rettighet å få

påvirke beslutningstakere til egen eller andres fordel. Kontakten mellom innbyggere, næringsliv og organiserte interesser på den ene siden, og storting og regjering på den andre siden, er en nødvendig og legitim del av vårt demokratiske system.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, ser ikke behov for å registrere lobbyvirksomheten fordi det kan ha uheldige konsekvenser. En registreringsordning vil være ressurskrevende. Den vil også kunne skape en høyere terskel for enkeltborgere når det gjelder å ta kontakt med beslutningstakere. Videre vil den ikke være noen garanti for åpenhet i forhold til lobbyisme i Stortinget, i departementene eller på Statsministerens kontor. En omfattende registreringsordning kan føre til at møter og samtaler med beslutningstakerne i større grad finner sted utenfor Stortinget eller departementene. Flertallet viser videre til at ingen av våre nordiske naboland har innført en slik registreringsordning som foreslås her.

Flertallet viser til at Europaparlamentet har en formell regulering som gir lobbyistene adgangskort. Flertallet ønsker ikke en slik ordning.

Flertallet kan på denne bakgrunn ikke støtte representantforslaget.

Komiteens medlem fra Venstre vil understreke at lobbyvirksomhet er en viktig del av vårt demokrati. Dette medlem ønsker ikke å regulere denne formen for påvirkning, men mener en registreringsordning vil kunne føre til mer åpenhet om de politiske påvirkningsprosessene. Dette medlem viser til at forslagsstillerne heller ikke tar til orde for å regulere lobbyvirksomhet, men at det foreslås å opprette en registreringsordning for personer som på vegne av seg selv, en organisasjon eller klient oppsøker Stortinget eller departementene for å politisk påvirke en sak som er til behandling. Dette medlem mener det er viktig med åpenhet og innsyn rundt lobbyvirksomhet. Større åpenhet rundt denne virksomheten vil etter dette medlems syn bidra til at borgerne får bedre innsyn i viktige deler av den politiske beslutningsprosessen og derigjennom økt tillit til at politiske beslutninger tas på rett grunnlag.

Forslagsstillerne viser til at det er klare og omfattende regler for offentlighet og innsyn i forvaltningen, men at dagens regelverk ikke gir tilstrekkelig åpenhet og innsyn når det gjelder ulike former for lobbyvirksomhet. Dette medlem mener lobbyvirksomhet også burde være underlagt innsyn. For dette medlem er åpenhet en viktig premiss for et levende demokrati og ytringsfrihet. Dette medlem viser til at Venstre har en lang tradisjon for å

ønske åpenhet og innsyn i politiske prosesser og i forvaltningen. Venstre var en pådriver for å få åpne høringer på Stortinget, og dette medlem vil vise til Dokument nr. 8:31 (2000–2001) fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim og Gunnar Kvasheim om mer åpenhet i stortingskomiteenes arbeid og en registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget. I dette representantforslaget ble det argumentert for at

"(å) åpne høringer kan synliggjøre hvordan særinteresser og pressgrupper søker å påvirke den politiske beslutningsprosessen. Åpne høringer vil også kunne bidra til å heve kvaliteten på informasjonen som mottas, da det vil medføre at informasjonen som gis kan etterprøves og kontrolleres av alle. Å innføre en hovedregel om at høringer skal være åpne for presse og publikum, vil derfor styrke det politiske systemet og bidra til å kontrollere innflytelsen fra sterke interessegrupperinger."

Dette medlem er glad for at forslaget fikk støtte fra flertallet, men vil minne om at mange av de samme motargumentene som vi nå møter mot et lobbyregister også ble brukt da det ble foreslått å gjøre høringer på Stortinget åpne. Blant annet ble det hevdet i debatten at åpne høringer "lett kunne føre til at man flytter høringer fra komiteene til fraksjonene, og igjen må man kunne spørre: Hvor er da det demokratiske fremskrittet?" Dette medlem viser til at interessen om høringer på Stortinget fortsatt er svært stor og at det er stort oppmøte på høringer. De fleste er i dag enige om at endringen var vellykket. Dette medlem registrerer at det var frykt for endringer som lå til grunn for motstanden mot åpne høringer og at motstanden mot å innføre et lobbyregister bygger på en tilsvarende frykt.

Dette medlem stiller seg noe undrende til argumentet om at en registreringsordning vil være ressurskrevende. Dette medlem viser til at det allerede i dag ikke er mulig å komme inn – verken i departementene eller på Stortinget – uten å registrere seg. Dette medlem kan ikke se at det vil være en stor oppgave å i tillegg registrere hvilken sak som skal diskuteres og hvem en møter på vegne av. Dette medlem kan heller ikke se at et lobbyregister vil innebære en stor terskel for enkeltborgere som ønsker å ta kontakt med departementene eller stortingsrepresentanter. Resonnementet bygger på at det er noe suspekt i det å skulle forsøke å påvirke beslutningstakerne, men dette medlem mener denne form for påvirkning er helt legitim og ikke noe den enkelte bør forsøke å skjule eller skamme seg over.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

"1. Det utarbeides forslag til en registreringsordning for dem som oppsøker Stortinget på vegne av seg

selv eller andre for å påvirke Stortinget i saker som er til behandling.

2. Stortinget ber Regjeringen utarbeide en registreringsordning for dem som oppsøker den politiske ledelsen i departementene eller på Statsministerens kontor på vegne av seg selv eller andre for å påvirke Regjeringen i saker som er til behandling."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Venstre:

Forslag 1

Det utarbeides forslag til en registreringsordning for dem som oppsøker Stortinget på vegne av seg selv eller andre for å påvirke Stortinget i saker som er til behandling.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en registreringsordning for dem som oppsøker den politiske

ledelsen i departementene eller på Statsministerens kontor på vegne av seg selv eller andre for å påvirke Regjeringen i saker som er til behandling.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:32 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, Gunnar Kvassheim og Trine Skei Grande om å innføre en registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget, i departementene og på Statsministerens kontor – bifalles ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 4. november 2008

Tore Hagebakken

leder

Björg Tørresdal

ordfører

